

Propedeutički sveučilišni udžbenik

ŠIMUN MUSA, MIRELA ŠUŠIĆ, MARKO TOKIĆ, *Uvod u metodiku, interpretaciju i recepciju književnosti* (Sveučilišni udžbenik objavljen u nakladi Sveučilišta u Zadru, Zadar, 2015.)

Pred nama je uistinu propedeutički prikladan, programski cjelovit, kompozicijski skladan, jezično-stilski dotjeran sveučilišni udžbenik, iz sama naslova vidljiva predmeta i sadržaja koji na sustavan i funkcionalan način predstavlja i tumači relevantnu građu i pojmovlje književne metodike, interpretacije i teorije književnosti, elemente što su „utemeljeni na znanstvenim, stručnim i odgojnim načelima“, kako to kažu i sami autori „pri tom afirmirajući psihološke, pedagoške, metodičke, didaktičke, tehničke, a navlastito estetske zahtjeve te autorski oblikovan u skladu s postavljenim ciljem, sadržajno osmišljen i strukturiran relevantnim spoznajama, stvaralačkim poticajima, vlastitim prosudbama, zaključcima i sintezama kao i odabranim primjerima književnih tekstova, koji će biti, nadamo se, poticajan za daljnja učenja i istraživanja na području književnosti.

Sveučilišni udžbenik *Uvod u metodiku, interpretaciju i recepciju književnosti* čini – nakon *Predgovora* i *Uvoda* – sedam odlično strukturiranih poglavlja. U *Predgovoru* su autori istaknuli da će

njihova knjiga pridonositi „sustavnoj strukturi znanja, mišljenja i poimanja kako kvalitetnu nastavu književnosti nije moguće valjano oblikovati ni uspješno izvoditi samo na temelju spoznaja što ih daje književna znanost kao što s druge strane za taj posao nisu dostatni samo nastavnikova sklonost, darovitost i smisao za književnost“. Taj upućivački tekst, sukladan svrsi ove vrijedne knjige, zasigurno će olakšati čitanje, poboljšati doživljavanje i razumijevanje teksta i prikladno motivirati potencijalne recipijente.

Jezgrovitim „Uvodom“ autori su apostrofirali: „pravo metodike književnosti na postojanje kao samostalne strukture znanja i mišljenja“, obvezu nastavnika književnosti na osiguranje kontinuiteta učeničkoga „stjecanja književnog znanja i književnog iskustva, koje bi trebalo biti prilagođeno njihovu psihofizičkom razvoju, sposobnostima i mogućnostima“, a zatim na „otvaranje“ nastave književnosti „za stvaralačke procese i problemske pristupe“, tj. „za korelativne odnose i timsku suradnju“ koja će promicati „cjeloživotni proces

učenja i usavršavanja svakoga pojedinog nastavnika književnosti“.

U prvom poglavlju „Kratak uvod u opću metodiku“ jasno su predstavljena i obrazložena određenja: „pojma metodike“, „pojma opće metodike“, „pojma nastanka metodike“ i „pojma znanstvenoga statusa metodike“. O svakom su pojmu, oslanjajući se na relevantnu literaturu, pisci sveučilišnoga udžbenika ponudili čvrste zaključke i valjanu argumentaciju koja ne ostavlja nikakve dvojbe. Služeći se uobičajenom i prikladnom terminologijom, ponajprije određuju metodiku kao „znanost koja se bavi načinima prenošenja određene znanosti u odgojno-obrazovni proces“ i kao „znanost o poučavanju nastavnog predmeta koja omogućuje osmišljavanje primjene nastavnog predmeta u procesu struke“. Sugestivno ističu „različita shvaćanja pojma i sadržaja metodike“, domišljato ilustriraju „odnos između opće metodike i pojedinačnih metodika“, razotkrivaju povijest metodike, a zatim pokrjepljuju činjenicama aktualna stajališta o „znanstvenom statusu metodike“ u kontekstu suvremenih znanstvenih istraživanja.

Drugo i najopsežnije poglavlje „Uvod u metodiku književnosti“ ima šezdeset sedam potpoglavlja u kojima se pozorno odgovara na važna pitanja o metodici književnosti. U skladu s nezaobilaznim načelima pisanja sveučilišnih udžbenika – autori elokventno i uvjerljivo obrazlažu temeljnice „metodike

književnosti“ (njihov izabrani i preporučeni termin!), prikladno apostrofiraju izvorišta svojoj nesvagdašnjoj knjizi, pravodobno se pozivaju i oslanjaju na noviju metodičku literaturu. Pregledno navode stručne i znanstvene spoznaje koje su imale uspjelu primjenu u suvremenoj nastavi književnosti te sustavno objašnjavaju tematsku povezanost i sadržajnu razradbu u cijelome poglavlju. Upravo takva ustrojba knjige upućuje na pretpostavku da je ona nastala na osmišljenoj programskoj osnovi, u skladu s interesima studenata kroatistike i ostalih filoloških studija (nastavničkoga smjera) te učitelja i nastavnika književnosti u osnovnim i srednjim školama. U gotovo svakome, posebno naslovljenom dijelu poglavlja može se brzo prepoznati izvrsna preglednost i postupnost u izlaganju, objašnjavanju i obrazlaganju.

U trećem poglavlju „Uvod u interpretaciju“ nalaze se promišljeno oblikovani i skladno komponirani tekstovi. Polazeći od književnoteorijskih određenja interpretacije, autori se u cijelome poglavlju osebujno usmjeruju na sintezu različitih istraživanja, komentiranja i usustavljanja aktualne problematike, ali i odlučno zastupaju svoj originalni stručni i znanstveni pristup u izvođenju dokaza, a napose bitnih konkluzija.

Četvrtim poglavljem *Metodičke osnove interpretacije književnih rodova i vrsta* donose kratki pregled postojećih metodičkih postignuća, a zatim

ilustrativno izlažu svoja promišljanja. Nema prijepora oko činjenice da pisci sveučilišnoga udžbenika vješto oblikuju kritičke prosudbe i ocjene, a sve to za svrhu ima – poboljšavanje interpretacije svih književnih rodova i književnih vrsta u hrvatskoj školskoj svakodnevnicu. U skladu s ponuđenom metodičkom oblikovanošću „osnova interpretacije“ može se očekivati njihov utjecaj na razvoj učeničkih kompetencija te osobito na njihovu motivaciju za čitanje, doživljavanje i razumijevanje raznorodnih i raznovrsnih književnih tekstova.

Izrazito je poticajno četverodijelno peto poglavlje „Nastava književnosti u dodiru i prožimanju s drugim umjetnostima“ u kojemu se autori bave povezivanjem umjetnosti u okviru nastave književnosti te specifičnim interpretacijskim odnosima književnosti i slikarstva, književnosti i glazbe, a na kraju – odnosom književnosti i filma. Promiču takvu nastavu kao „kvalitetan put proširivanja znanja i oplemenjivanja emocionalnog i estetskog kompleksa svakog recipijenta“. Umješno su ponudili teorijske osnove uključivanja „drugih umjetnosti“ u nastavu književnosti što itekako može pridonijeti učinkovitu ostvarivanju ciljeva nastave književnosti na različitim školskim stupnjevima u okviru zamišljenih pristupa čiju svrhovitost mogu dodatno jamčiti: interdisciplinarnost, intertekstualnost i multimedijalnost.

Šesto poglavlje „Uvod u teoriju recepcije“ jedno je od najzanimljivijih u ovoj knjizi, a čine ga sljedeći dijelovi: „Teorija recepcije“, „Teorija recepcije i metodika književnosti“, „Školska recepcija“, „Čitanje“, „Čitanje kao književno-metodički proces“, „Čitatelj“, „Ostale književne teorije u nastavi književnosti“ itd. Očito autori – može se bez dvojbe zaključiti nakon pozornoga čitanja i raščlambe – pokazuju dobru obaviještenost o europskim istraživanjima dotične metodološko-metodičke problematike. Razgovijetno razlučuju i dosljedno prosuđuju praktične mogućnosti primjene teorije recepcije i drugih književnih teorija u hrvatskim uvjetima, ali i promiču svoje stvaralačke ambicije koje smjeraju na novu, svrhovitiju nastavu književnosti koja će učenicima, među ostalim, osiguravati potrebne komunikacijske kompetencije u usmenome i pismenome izražavanju. Dokazuju sposobnost i mjerodavnost usustavljivanja i rješavanja najizazovnijih metodičkih problema, spretno povezuju metodičke izazove u kontekstu poticanja zanimanja za primjenu teorije recepcije i ostalih književnih teorija u nastavi književnosti. Prikupivši osnovnu građu, smjernice i druge potrebne elemente za metode i postupke istraživanja, analize i konačna zaključivanja, autori se oslanjaju i na interdisciplinarnu literaturu sukladno istraživačkoj metodologiji težeći postavljenim ciljevima u čemu redovito uspijevaju.

U poglavlju „Metodička praksa“ autori pokazuju upućenost i obaviještenost o najnovijim metodičkim koncepcijama, najzanimljivije rezultate nastoje izdvojiti, prosuditi njihove praktične mogućnosti u hrvatskim okolnostima te im pridodati i obilježja stvaralačke izvornosti koju prati dojmljiva interpretacijska pronicljivost pa se stoga i to poglavlje čita s posebnom znatiželjom. Teorijska zasnovanost, praktičnost i poučnost tih rješenja bit će od velike koristi, baš kao i ovaj udžbenik u cjelini, studentima, učiteljima, nastavnicima i profesorima hrvatskoga jezika i književnosti kao i svim recipijentima, proučavateljima i tumačima filološkoga područja.

Knjiga *Uvod u metodiku, interpretaciju i recepciju književnosti* predstavlja autore kao stručnjake i znanstvenike s velikim znanjem i sposobnostima, ali i kao nastavnike koji su svojom mjerodavnošću, vokacijom i zanosom poučavanja i proučavanja književnosti okrenuti na obostranu i djelotvornu suradnju s učenicima u kojem se procesu uzajamno potiču i oplemenjuju snažeći svoje jastvo, svoj subjektivitet, intelektualni integritet i identitet što u reciprocitetu zajedničkog rada donosi snažniji humanitet, zapravo individualni i kolektivni dobitak. Dakle, objelodanjen

je sveučilišni udžbenik prikladan studentima, učiteljima i nastavnicima književnosti na svim odgojno-obrazovnim stupnjevima, tj. svima koji se bave odgojnim i obrazovnim procesima, osobito školskom interpretacijom i recepcijom književnosti. Zaslužuje knjiga u cjelini izvrsnu ocjenu za usklađenost stručne i znanstvene pomnosti, jasnoće izražavanja, osobite pronicljivosti, motiviranosti i domišljatosti, a što predstavlja pouzdan oslonac pa i relevantan poticaj u književnoj znanosti, navlastito u nastavi književnosti. S obzirom na izraženu usmjerenost i na multimedijalnost, knjiga je posve prilagođena suvremenu u dobu, odnosno modernoj nastavi književnosti.

Na osnovi cjelovite raščlambe i sustavne prosudbe knjige *Uvod u metodiku, interpretaciju i recepciju književnosti* – može se zaključiti – da su prof. dr. sc. Šimun Musa, dr. sc. Mirela Šušić i doc. dr. sc. Marko Tokić u osmišljenoj i primjernoj suradnji profesora i asistenata, što je u suvremenome visokom školstvu potreba i načelo, napisali sveučilišni udžbenik koji zaslužuje sve pohvale pa ga kao takva i preporučujem sveučilišnoj i stručnoj javnosti.

Vlado Pandžić
vpandzic@ffzg.hr